

Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості

Лялька-мотанка – оберіг наших душ

Керівник гуртка «Першоцвіт»
Преображенська О.І.

Мотанка - символ праматері природи, Богородиці і родючості, тому не дивно, що ляльки завжди жіночої статі. Традиційно виготовлення мотанки - жіноча робота і почесний обов'язок. Секрети виготовлення ляльки передавалися від матері до дочки.

Є три типи мотанок: Немовля, наречена і берегиня.



Мотанка-немовля робилася при народженні дитини, така лялька виглядає як дитина в пелюшках. Вона кладеться в колиску до малюка і захищає від пристріту, охороняє сон, береже здоров'я. Якщо дитина хворіла, робили іншу ляльку і давали малюкові пограти, вважалася, що така лялька забирає на себе всю хворість, і коли він видужував, ляльку спалювали.



Ляльку-наречену робили для нареченої, вона була важливою частиною посаг, нарівні з рушниками і сорочками. Такий ляльці шили вбрання нареченої і надягали багато прикрас, дівчина повинна була грати цією лялькою до народження первістка. Вважалося, що чим більше вона грає - тим здоровіше і сильніше буде потомство, адже лялька уособлювала Прародительку, і вважалося, що в грі вона передає молодій дружині досвід предків.



Оберегом для дому та сім'ї була **лялька-берегиня**. В її голову ховали монетку, зерно і шерсть вівці для достатку та родинного затишку. Для гармонії в будинку мотанки-берегиню на обличчя обов'язково намотували хрест. Спочатку нитки намотували вертикально і тільки потім горизонтально. Хрест в колі означає символ гармонії душі (вертикаль) і тіла (горизонталь), єднання жіночого начала з чоловічим, древній солярний знак, який несе сонячну, позитивну енергетику. Таку ляльку ставили або вішали в кутку, з боку сходу сонця.



The background features a warm, golden-yellow color palette with intricate, swirling patterns. On the left side, there is a vertical arrangement of vibrant flowers, including pink and orange daisies. The overall aesthetic is traditional and folkloric.

Ляльок - мотанок роблять безликими, а значить, - безпечними для людей.

Крім трьох основних видів ляльок-мотанок робили ляльки і на бажання, яких задобрювали прикрасами. Також виготовлялися мотанки в допомогу подорожньому, для міцної родини, і для народження дітей. До фартух мотанки, яка допомагала завагітніти, прив'язували ляльок-немовлят, «діток» в такій кількості, в якому хотіли мати (один, двоє, троє, четверо). З такою лялькою жінка спала до настання вагітності.

Мотанки робили з клаптиків тканини одягу батьків, бабусь і дідусів, тому не дивно, що лялька, зроблена своїми руками з одягу рідних людей, зачарована на добро і удачу, оберігає і несе безмежну позитивну енергетику. Саме тому традиція виготовлення ляльок-мотанок дожила до наших днів і набуває все більшої популярності.

Українська лялька-мотанка - унікальне явище, яке залишили нам у подарунок наші предки. Лялька-мотанка універсальна: вона виготовляється з одним і тим же принципом будь то для гармонізації стосунків у сім'ї, для зцілення або оберега. Але найзагадковішим є наявність хреста на обличчі.

Ще одним видом ляльок-мотанок є Трипільська мотанка-оберіг. Ця лялька захищає від зглазу, від лиха, вона є талісманом на щастя, на гарну долю.



Послідовність виготовлення ляльки-мотанки.

Інструменти і матеріали:

- ✓ стрічки тканини різного кольору розміром 40 см х 4 см (5-7 штук);
- ✓ нитки муліне;
- ✓ праска;
- ✓ ножиці.



1. Згинаємо краї стрічки білого кольору з різних боків по 1 см. та прасуємо їх.
2. Намотуємо стрічку по колу, виготовляємо голову.




3. Прасуємо інші стрічки у такий же спосіб та обмотуємо за зразком, накладаючи одну за одну.
4. Фіксуємо ниткою горловину та руки.



5. Виготовляємо деталі одягу із стрічок за зразком (верхню частину одягу – сорочку).





Головне призначення ляльки – берегти душу свого власника від зла й нечистих помислів. Іноді з рук майстра народжувалися ляльки, про які склалися легенди, і передавалися від матері до дочки, як священний переказ...

Але будь-яка лялька, а надто мотана лялька, у яку майстер вкладає свої думки і наміри, мала в усі часи й інше призначення, а саме – магічно-обрядове. Для того, щоб лялька-мотанка приносила користь людині, треба при її виготовленні вкладати позитивні думки та добрі побажання на щасливу долю майбутньому власнику.